

Переможець процедури зареєстрований на тимчасово окупованій території: огляд чотирьох практичних ситуацій

Відповідно до частини 1 статті 93 Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ) місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління і обліку.

Проте з початком воєнних дій в Україні багатьом підприємствам та організаціям довелося змінити своє місцезнаходження, у зв'язку з чим виникла необхідність внести відповідні зміни до реєстраційних документів цих суб'єктів господарювання.

З перших днів війни доступ до державних реєстрів було закрито, однак з 30.03.2022 Міністерство юстиції України на своєму офіційному вебсайті оприлюднило інформацію про поновлення можливості здійснення деяких нагальних реєстрацій, зокрема зміни місцезнаходження юридичної особи, а також контактні дані суб'єктів за регіонами країни, які можуть надати більш детальну інформацію щодо державної реєстрації (посилання: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/onovleniy-poryadok-derjavnoi-reestratsii-yuridichnih-osib-ta-fop-v-period-voennogo-stanu>).

Відносини, що виникають у сфері **державної реєстрації юридичних осіб** та фізичних осіб — підприємців, регулюються Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV (далі — Закон № 755), частиною 2 статті 9 якого визначено вимоги щодо відомостей, які має містити **Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань** (далі — ЄДР). До таких відомостей, зокрема, належать відомості про **місцезнаходження юридичної особи**.

Крім цього, статтею 16.1.11 Податкового кодексу України (далі — ПКУ) визначено **обов'язок для платника податків повідомляти контролюючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи**.

Учасникам закупівель, які змінили своє місцезнаходження, необхідно забезпечити внесення відповідних змін у ЄДР, у якому визначити актуальну інформацію.

Що необхідно зробити для внесення змін у ЄДР про місцезнаходження юридичної особи?

Порядок зміни юридичної адреси в установчих документах передбачає такі дії замовника:

провести загальні збори учасників, на яких прийняти рішення про зміну

місцезнаходження підприємства та затвердження статуту в новій редакції;

подати державному реєстратору необхідний перелік документів;

повідомити органи податкової служби.

Перелік документів, який подається для державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в ЄДР, у тому числі змін до установчих документів юридичної особи, визначено частиною 4 статті 17 Закону № 755. Проте залежно від підстави внесення змін такий перелік може бути різним. Так, для державної реєстрації змін до відомостей про місцезнаходження юридичної особи основними документами є:

заява про державну реєстрацію юридичної особи (форма 2, затверджена наказом Міністерства юстиції України [від 18.11.2016 № 3268/5](#), у редакції наказу Міністерства юстиції України від 29.06.2021 № 2320/5);

протокол загальних зборів про зміну місцезнаходження юридичної особи;

статут приватного підприємства в новій редакції;

документ, що підтверджує сплату адміністративного збору за державну реєстрацію змін до установчих документів (квитанція, платіжне доручення).

Після отримання документів, у яких прописано нове змінене місцезнаходження, юридичній особі про таку зміну слід повідомити орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику.

Згідно з пунктом 183.15 ПКУ в разі зміни платником податку місцезнаходження (місця проживання) або його переведення на обслуговування до іншого контролюючого органу зняття такого платника з обліку в одному контролюючому органі і взяття на облік в іншому здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Для перереєстрації платник податку подає, відповідно до пункту 183.7 статті 183 ПКУ, заяву протягом 10 робочих днів, що настають за днем, коли змінилися дані про платника податку або виникли інші підстави для перереєстрації.

Чи може бути підставою для відхилення тендерної

пропозиції місце реєстрації юридичної особи на окупованій території?

Учасникам торгів та замовникам слід брати до уваги вимоги щодо особливостей здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території (далі — ТОТ), врегульовані статтею 13 Закону України від 15.04.2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (далі — Закон № 1207), відповідно до якої **здійснення господарської діяльності юридичними особами, фізичними особами — підприємцями та фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є ТОТ, дозволяється виключно після зміни їхньої податкової адреси на іншу територію України.**

Якщо ж стороною укладеного договору про закупівлю є суб'єкт господарювання, місцезнаходженням (місцем проживання) якого є ТОТ, то такий договір **вважається нікчемним**. Крім цього, на такі договори не поширюється дія абзацу 2 частини 2 статті 215 ЦКУ, яким визначено, що у випадках, встановлених цим Кодексом, нікчемний правочин може бути визнаний судом дійсним.

Але! У статті «[Заборона на торгівлю з тимчасово окупованими територіями \(оновлені правила з 07.05.2022\)](#)» ми дійшли логічного висновку, що правовий режим ТОТ, а отже і всі встановлені ним обмеження щодо господарської діяльності на/з ТОТ, поширюється лише на ті ТОТ, окупація яких розпочалася у 2014 р., а також на надра під цими територіями і повітряний простір над ними.

Однак в умовах воєнного стану правовий режим ТОТ та пов'язані з ним обмеження може бути додатково введений на відповідних територіях за рішенням РНБО, **що затверджується указом Президента України**. Також рішення про поширення обмежень, визначених у статтях 13 та 13-1 Закону № 1207, на території, що визнаються ТОТ за рішенням РНБО, може бути прийняте Кабінетом Міністрів України.

Замовники в період дії воєнного стану проводять закупівлі відповідно до вимог статті 22 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) з урахуванням **Особливостей** здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178(далі — Особливості № 1178).

Пунктом 41 Особливостей № 1178 визначено перелік підстав, за якими замовник **повинен** відхилити тендерну пропозицію із зазначенням аргументації в електронній системі закупівель, а пунктом 42 — підстави для **можливого** відхилення пропозицій замовником.

Серед переліку підстав, за якими замовник обов'язково має відхилити тендерну пропозицію учасника, конкретно не визначено підставу типу «реєстрація

місцезнаходження учасника на тимчасово окупованій території». Однак замовник, беручи до уваги положення статті 13 Закону № 1207, може прийняти рішення про встановлення вимоги в тендерній документації, наприклад, щоб місцезнаходження учасника не було зареєстровано на ТОТ.

Тому учасникам слід бути пильними й у разі зміни місцезнаходження вносити у визначеному законодавством порядку зміни до своїх установчих документів.

Додатково в разі потреби учасники процедур закупівель можуть скачати [«Заяву про відкриття рахунків»](#).

Проведення платежів за договорами про закупівлю, у яких одна із сторін має зареєстроване місцезнаходження на ТОТ

Крім цього, органи Державної казначейської служби України (далі — Казначейство) в умовах воєнного стану **реєстрацію бюджетних зобов'язань** за договорами про закупівлю здійснюють згідно з нормами Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309, а **платежі з бюджетних рахунків** замовників — відповідно до вимог Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590.

Проте в цих нормативних документах для органів Казначейства **не встановлено обмежень** на обробку та проведення платежів за договорами про закупівлю, у яких одна із сторін має зареєстроване місцезнаходження на ТОТ.

Отже, питання щодо зміни реєстрації місцезнаходження має в першу чергу хвилювати учасника, який повинен вчасно вирішити питання із перереєстрацією місцезнаходження, щоб потім не було проблем під час укладення договору про закупівлю, або ще гірше — після його укладання.

Замість висновків змодельюємо декілька ситуацій з можливими діями замовника в разі, якщо учасник — переможець процедури закупівлі зареєстрований на тимчасово окупованій території.

Ситуація 1

Переможець процедури закупівлі зареєстрований на тимчасово окупованій території. Фактично перебуває на підконтрольній Україні території. Такий учасник — переможець процедури закупівлі не бажає перереєструватись. За якої умови тендерної документації

замовник може відхилити такого учасника-переможця?

Можливі дії замовника:

Пунктом 28 Особливостей № 1178 визначено, що тендерна документація формується замовником відповідно до вимог статті 22 Закону з урахуванням цих особливостей. Так, частиною 2 статті 22 Закону визначено перелік відомостей, які замовник може зазначити у тендерній документації.

Водночас серед підстав, з яких замовник може відхилити тендерну пропозицію учасника, пунктом 41 не визначено, що замовник відхиляє пропозицію, якщо місцезнаходження учасника зареєстроване на тимчасово окупованій території. Крім цього, в абзаці 7 підпункту 1 пункту 41 особливостей визначено підставою для відхилення, якщо юридична особа якимось чином пов'язана реєстрацією чи здійсненням діяльності із Російською Федерацією або Республікою Білорусь.

Проте частиною 3 статті 22 Закону визначається, що тендерна документація може містити іншу інформацію, вимоги щодо наявності якої передбачені законодавством та яку замовник вважає за необхідне включити до тендерної документації.

Отже, замовник у тендерній документації може передбачити вимогу до учасника щодо дотримання ним Закону № 1207, наприклад:

«Учасники при поданні тендерної пропозиції повинні враховувати норми Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII. Якщо такі вимоги не враховано, то учасник вважатиметься таким, що не відповідає встановленим у тендерній документації вимогам, а його тендерна пропозиція підлягатиме відхиленню на підставі абзацу 7 підпункту 1 пункту 41 особливостей.»

Ситуація 2

Переможцем торгів обрано Товариство з обмеженою відповідальністю, яке на тимчасово окупованій території України. Проте фактично товариство перебуває у м. Львів, але місце реєстрації в установчих документах (місцезнаходження) змінено не було. Окремих підстав для відхилення тендерної пропозиції у тендерній документації для такого випадку не встановлено.

Можливі дії замовника:

Якщо в тендерній документації не було прописано жодних вимог, які б давали замовнику підставу відхилити тендерну пропозицію учасника, то дії замовника щодо відхилення

будуть незаконними.

Замовник може прийняти тендерну пропозицію учасника, у якого місцем реєстрації залишається окупована територія, однак і замовнику, і учаснику ще до подання тендерної пропозиції для участі у процедурі закупівлі слід подумати про наслідки, адже згідно з частиною 2 статті 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» встановлено, що **правочин**, стороною якого є суб'єкт господарювання, місцезнаходженням (місцем проживання) якого є тимчасово окупована територія, є **нікчемним**.

Крім цього, замовник може прийняти рішення про відміну процедури закупівлі у зв'язку з неможливістю усунення порушень, що виникли через виявлені порушення вимог законодавства у сфері публічних закупівель, з описом таких порушень (підпункт 2 пункту 47 Особливостей).

Ситуація 3

Переможець процедури закупівлі зареєстрований на тимчасово окупованій території. Фактично перебуває на підконтрольній Україні території. Утім, наразі такий переможець тільки почав процедуру перереєстрації. Що варто вчинити замовнику? Продовжити строк на укладення договору про закупівлю?

Можливі дії замовника:

У випадку невстановлення в тендерній документації замовником відповідних вимог щодо місцезнаходження учасника, на підставі яких замовник міг би відхилити учасника, який зареєстрований на тимчасово окупованій території, такого учасника замовник відхилити не має підстав. При цьому ймовірно, що до моменту укладання договору про закупівлю установчі документи учасника вже будуть приведені у відповідність, тобто місцезнаходження учасника буде перереєстровано на адресу території, підконтрольної Україні.

При цьому замовнику слід враховувати терміни, які визначені Особливостями № 1178 для укладання договору. Так, згідно з пунктом 46 Особливостей № 1178 **замовник повинен укласти договір про закупівлю** з учасником, який визнаний переможцем процедури закупівлі, протягом строку дії його пропозиції, **не пізніше ніж через 15 днів з дати прийняття рішення про намір укласти договір про закупівлю** відповідно до вимог тендерної документації та тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі.

Якщо ж учасник розуміє, що може не встигнути в такий строк здійснити перереєстрацію, то цим же пунктом 46 Особливостей № 1178 передбачено можливість **продовження до 60 днів строку для укладення договору**. Проте необхідність продовження має бути обґрунтованою.

Ситуація 4

Склад переможця процедури закупівлі розташований на окупованій території. Утім, відповідно до наданих документів, цей учасник-переможець здійснив заходи щодо перереєстрації, і його місцезнаходження є підконтрольна Україні територія. Окремих підстав для відхилення у тендерній документації в цій частині не встановлено.

Можливі дії замовника:

У такому випадку замовник має право прийняти тендерну пропозицію учасника, а договір про закупівлю, в якому місцезнаходженням учасника буде територія України, буде вважатися таким, що укладений відповідно до чинного законодавства. Проте учаснику слід потурбуватись про можливість майбутньої співпраці із замовником, зокрема щодо постачання товару по укладеному договору про закупівлю та проведення розрахунків.

Додатково читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua):

«Нікчемність договору про закупівлю: позиція ДАСУ та суду»;

«Держаудитслужба почала перевіряти закупівлі за Особливостями».